

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мария Димитрова Великова
на дисертационен труд „Административен реинженеринг в териториалните звена за
държавен здравен контрол и промоция на здраве”,
разработен от Радка Георгиева Траянова, за присъждане на образователна и научна степен
“Доктор“ в Професионално направление 3.7 „Администрация и управление”,
докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното
производство”

Научен ръководител: Доц. д-р Светла Костадинова Михалева

Настоящото становище е изготвено въз основа на Заповед на Ректора на ВСУ “Черноризец Храбър” № 224 от 05.04.2023 г. за назначаване на научно жури, както и от представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд и справка за наукометричните показатели.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА РЕЦЕНЗИРАНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Динамично развиващата се глобална среда изисква адекватна промяна на качеството на административното обслужване. Реинженерингът на работните процеси като подход, ориентиран към потребителя, фокусиран върху значими подобрения, предоставя възможности за извеждане на администрацията на качествено ново равнище, чрез използване на резервите в организацията и с цел добавяне на стойност към търсения обществено полезен резултат.

Административните процеси, свързани с общественото здраве, генерират висока степен на социална чувствителност. Дейността по промоция на здравето е водещ приоритет във всички национални здравни стратегии след 2000 г. Към настоящия момент обаче почти липсват задълбочени научни изследвания на работните процеси и оценка на въздействието от проведените през годините реформи в Регионалните здравни инспекции, както и такива отнасящи се до институционалния капацитет за прилагането на съвременната парадигма за промоция на здраве от гледна точка на холистичния подход. Не са изследвани в достатъчна степен възможностите за прилагането на реинженеринг в областта на „държавния здравен контрол“ и „промоцията на здраве“.

Следователно темата на дисертацията е актуална и значима, което обуславя необходимостта да се проследи, систематизира и анализира сложната съвкупност от фактори, обстоятелства и практики, които могат да подобрят изградените и функциониращи структури и процеси в териториалните звена за държавен здравен контрол и промоция на здраве.

Като отчита теоретичните дискусии по повод на предизвикателствата пред приложението на реинженеринга в административна среда, докторантът осмисля и систематизира съществуващи проблеми и прави аргументирани предложения за тяхното разрешаване.

Дисертационният труд е с обем от 277 страници и се състои от увод, 3 глави, заключение, списък на използваната литература и 6 приложения. Основният текст е подходящо онагледен с 39 фигури и 6 таблици.

Налице е достатъчна литературна осведоменост на докторанта в изследваната област. Посочени са 132 литературни, нормативни и информационни източници. Значителна част от позоваванията са цитирани коректно под линия на съответната страница.

Методиката на изследването е избрана правилно. Използвани са приложими към обекта и предмета на изследване методи.

Обоснованите в **увода** компоненти на дисертационния труд създават предварителна позитивна нагласа към вложеното от докторанта усилие при изследването на тази актуална и значима тема, която по своя замисъл е твърде амбициозна и сложна. Мотивацията на автора е да допринесе за по-задълбочено разбиране на движещите сили, методите, етапите и факторите за успех на административния реинженеринг, да подпомогне институциите с конкретни анализи, методични указания и препоръки за действие, за сближаване на целите на администрацията с обществените потребности, и за утвърждаване на ценностите на демократичното общество.

В този контекст е направена авторова заявка за проучване, в теоретико-методологически и практико-приложен аспект, на въпроси, отнасящи се до: теоретичните постановки, методите, подходите и инструментите на класическия реинженеринг и връзката му с информационните технологии; международната практика за реинженеринг в публичната сфера; факторите, обуславящи успеха или провала на един реинженерингов проект; концептуалните различия между реинженеринга в частния и публичния сектор, специфичните особености на административния реинженеринг; проведените административни реформи в териториалните звена за държавен здравен контрол и промоция на здраве в България; нормативната уредба, обществените парадигми и стратегическите цели за развитие на държавната администрация в посочените функционални области; потребностите и нагласите за реинженеринг в териториалните звена за държавен здравен контрол в РЗИ-Варна; приложението на реинженеринга в образователните институции в полза на здравословното образование; перспективите за устойчиво развитие, чрез административен реинженеринг на промоцията на здравето.

За доказване или отхвърляне на формулираните в увода 3 изследователските хипотези на дисертационния труд са проведени 5 авторски анкетни проучвания.

Изложението в отделните глави съответства на възприетата структура и на поставените в увода цел и задачи, които намирам за изпълнени, а изведените авторски хипотези - потвърдени. Изложението показва, че докторантът познава изследвания проблем, произтичащ от сериозните теоретически и практически бариери, с които се сблъсква чуждестранния и българския опит в изследваната област.

Заклучението следва логиката на изложението и представя постигнатите от автора резултати.

Приложената справка за наукометричните показатели показва, че кандидатът покрива минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ. Нямам съмнения за плагиатство в представения дисертационен труд. В хода на процедурата не са установени и не са получени писмени сигнал за плагиатство или недостоверност на представените научни данни по смисъла на чл. 4 ал. 11 на ЗРАСРБ.

II. ОБОБЩЕНИЕ НА ПО-СЪЩЕСТВЕНИ СИЛНИ СТРАНИ И РЕЗУЛТАТИ С ПРИНОСЕН ХАРАКТЕР НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Оригиналността на научния труд намира израз в проучване, систематизиране и доразвиване на теоретичните виждания и дискусии по разглежданата проблематика. В

процеса на потвърждаване на авторските хипотези са постигнати конкретни научни и научно-приложни резултати с приносен характер, сред които като по-съществени могат да се открият:

1) Идентифицирани са и са подложени на методологична интерпретация концепции, социални теории и модели, свързани с приложението на административен реинженеринг на териториално равнище. Предложена е авторова дефиниция за административен реинженеринг. На основата на анализирания теоретичен и практически опит е разработена подобрена пътна карта за административен реинженеринг, адаптирана към особеностите на публичната администрация.

2) Разширен е обхватът на приложение на теорията на реинженеринга към конкретна административна сфера - държавния здравен контрол и промоцията на здраве. Обосновани са възможности за приложение на административния реинженеринг за целите на здравословното образование.

3) Изведени са критерии, въз основа на които са идентифицирани дисонанси между теорията и практиката в дейността на институциите, ангажирани с промоция на здраве, които намират отражение в административните процеси и служат като бариери пред устойчивото развитие. Диагностицирани са процесите за промоция на здраве, които се нуждаят в най-голяма степен от трансформация.

4) Представена е авторова визия за усъвършенстване на работните процеси и за хармонизирането им със законите, стратегиите и концепциите за развитието на администрацията. На тази основа са моделирани административни процеси в текущо състояние и са предложени възможности за подобряването им чрез структуриране на иновативни модели на работни процеси в областта на държавния здравен контрол.

5) Разработена е референтна рамка за оценка на дисбалансите на процесите за промоция на здраве, от гледна точка на холистичния подход на всички равнища: политики, организации, процеси, ресурси и хора. Административните процеси за промоция на здраве са обвързани с детерминантите на здравето. Основните процеси към всяка детерминанта са изведени от автора по обективен път от съответните правилници за устройството и функциите на администрациите и относимото законодателство.

6) Предложен е концептуален модел за здравословно образование (ХЕЛТИ), който интегрира принципите на реинженеринга с хуманистичната педагогика и холистичната грижа за здравето. Моделът е приложим за диагностика и усъвършенстване на организацията на образователния процес и извеждането му на качествено ново равнище от гледна точка на ползите за човешкото здраве.

Приемам съдържателно изведените от кандидата приноси, които отразяват вярно резултатите и изводите, до които докторантът е стигнал в проучването си. Приносите са негово лично дело и могат да се характеризират като допълване и обогатяване на теорията и практиката.

Приносите обаче биха могли да бъдат по-добре систематизирани и/или обединени, тъй като, според мен, някои от тях се припокриват, например: научни приноси №1 и №2; научен принос №5 и научно-приложен принос №3.

Формулировките на някои от приносите търпят прецизиране, например: Научно-приложен принос №2 (разработени са усъвършенствани модели...., които в същото време трябва да се подобрят); Научен принос №3 и Научно-приложен принос №4: и в двата приноса се посочва, че е разработена иновативна референтна рамка (за административен

реинженеринг (ТАИСС) - Научен принос №3; за здравословно образование (ХЕЛТИ) - Научно-приложен принос № 4). От изложението обаче не е достатъчно ясно какво е разбирането на докторанта за “иновативна референтна рамка” (и в двата случая е допуснато смесване на понятия (в съответните структурни части на дисертацията) - референтна рамка/референтна рамка на методология/единен модел на методология).

III. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът отразява съдържанието на труда и акцентира върху най-важните моменти от изследванията. Авторът е представил 4 публикации (3 самостоятелни и 1 в съавторство с научния ръководител) по дисертационния труд, които отразяват в достатъчна степен разглежданата проблематика.

IV. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

1) Би могло да се постигне по-добра балансираност между отделните структурни части на изложението.

2) Разработката търпи прецизиране в стилово и езиково отношение (допуснато е смесването на безлични глаголни форми с глаголни форми в единствено или множествено число)

3) Приносите на докторанта биха могли да бъдат по-добре систематизирани, а формулировките на някои от тях - прецизирани.

4) Препоръчвам на докторанта да издаде дисертационния труд като монографично изследване или като методически насоки за приложение на административния реинженеринг в публичната администрация и в частност в областта на държавния здравен контрол.

Направените бележки и препоръки не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси и не се отразяват върху общата ми безспорна положителна оценка на труда.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изложеното до тук ми дава основание да приема дисертационния труд за завършен, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника към него. С убеждение предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласува “за” присъждане на образователна и научна степен „Доктор” по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство” на Радка Траянова за разработения от нея дисертационен труд „Административен реинженеринг в териториалните звена за държавен здравен контрол и промоция на здраве”

02.05.2023 г.

Рецензент:

(Доц. д-р Мария Великова)